

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete (RP 158/2022 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Joni Hiitola, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Päivi Väisänen-Haapanen, Finlands Kommunförbund
- specialsakkunnig Tuomo Laakso, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- näringspolitisk sakkunnig Jussi-Pekka Rode, Bildningsarbetsgivarna rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- Bildningsalliansen rf
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Medborgarinstitutens förbund MiF
- Finlands Folkhögskolförening rf
- Finlands Sommaruniversitet rf
- Finlands Gymnasistförbund rf
- Finlands museiförbund rf
- Finlands Teatrar rf
- Förbundet för grundläggande konstundervisning i Finland rf
- Fritt Bildningsarbete rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om fritt bildningsarbete ska ändras. Regeringens proposition grundar sig på en av riktlinjerna i planen för de offentliga finanserna för 2023—2026, enligt vilken kostnadsfördelningen

Betänkande KuUB 16/2022 rd

och kostnadsnivån mellan staten och kommunerna inte justeras inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde 2023.

De priser per enhet för gymnasieutbildning, grundläggande konstundervisning samt museer och scenkonst som avses i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt de priser per enhet för studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar för utbildning som avses i lagen om fritt bildningsarbete bestäms enligt gällande lag på basis av de faktiska kostnaderna och prestationerna under året före det år som föregår det år då priset per enhet bestäms. Coronapandemin och de begränsningar som hänför sig till den har haft en betydande inverkan på verksamheten 2020 och 2021 och på hur användbara uppgifterna för dessa år är som grund för statsandelsfinansieringen för de kommande åren. Syftet med propositionen är att eliminera effekterna av sådana faktorer som beror på coronapandemin och begränsningarna i anslutning till den på den gällande nivån på statsandelsfinansieringen de kommande åren.

I propositionen föreslås det att bestämmelserna i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete ändras så att priserna per enhet för finansåren 2023 och 2024 undantagsvis beräknas utifrån uppgifterna om kostnaderna och prestationerna för 2019. I propositionen föreslås dessutom vissa lagtekniska korrigeringar i dessa lagar gällande hänvisningarna till lagen om statsandel för kommunal basservice.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023. Ändringarna i beräkningen av priserna per enhet för 2023 och 2024 avses gälla fram till den 31 december 2024.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Propositionen gäller hur priserna per enhet för gymnasieutbildning, grundläggande konstundervisning, museer och scenkonst samt de priser per enhet för utbildning som avses i lagen om fritt bildningsarbete bestäms 2023 och 2024. I enlighet med den gällande lagstiftningen ska de priser per enhet som fastställs för finansåret 2023 grunda sig på de faktiska uppgifterna för 2020 och de priser per enhet som bestäms för finansåret 2024 å sin sida på de faktiska uppgifterna för 2021.

På grund av coronapandemins inverkan är det inte ändamålsenligt att använda de faktiska kostnaderna och prestationerna för 2020 och 2021 som uppgifter vid fastställandet av priserna per enhet. Därför föreslås det i propositionen att man vid beräkningen av priserna per enhet för 2023 och 2024 undantagsvis ska använda uppgifterna om kostnaderna och prestationerna för 2019. Således inverkar de ändringar i verksamhetens omfattning och kostnader som beror på coronaviruset inte sänkande på finansieringsnivån och fördelningen under de kommande åren.

Kulturutskottet anser att propositionen behövs och är välkommen. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Betänkande KuUB 16/2022 rd

Förslagets konsekvenser för olika aktörer

I många sakkunnigyttranden har det framförts att propositionen innebär försämringar i finansieringen av vissa verksamhetsformer. Uppfattningen grundar sig på att den föreslagna användningen av uppgifterna om kostnaderna och prestationerna för 2019 innebär att priserna per enhet sjunker eller stiger för olika aktörer jämfört med om priserna per enhet skulle bestämmas utifrån uppgifterna för finansåret 2020. I fråga om medborgarinstitut, museer och grundläggande konstundervisning skulle statsandelen för 2023 öka mer om man använde uppgifterna för 2020.

Enligt uppgift minskade antalet undervisningstimmar vid medborgarinstituten 2020 med cirka 15 procent från året innan samtidigt som de faktiska driftskostnaderna steg med 1,2 procent. Eftersom beräkningen av priset per enhet baserar sig på kostnader fördelade på prestationer, skulle användningen av kostnadsbasen för 2020 leda till en betydande ökning av priset per enhet för medborgarinstitut. En så här betydande ökning av priset per enhet kan inte anses motiverad, särskilt som orsaken huvudsakligen är att antalet undervisningstimmar minskar.

I propositionens konsekvensbedömningar ingår en tabell (tabell 5, s. 18) där man jämför priserna per enhet för 2023 enligt kostnadsbasen för 2019, såsom i propositionen, och kostnadsbasen för 2020, såsom i den gällande lagen. Den effekt på -5,1 procent på priset per enhet som i tabellen anges för medborgarinstituten innebär alltså inte att priset per enhet och statsandelarna minskar från 2022 års nivå, utan att priset per enhet med stöd av den nu aktuella propositionen höjs mindre än vad det skulle höjas med stöd av de gällande bestämmelserna.

Kulturutskottet välkomnar att man genom propositionen undviker plötsliga svängningar i priserna per enhet till följd av coronapandemin. Syftet med propositionen är dels att eliminera konsekvenserna av de faktorer som beror på coronapandemin och coronarestriktionerna för statsandelsfinansieringen för gymnasieutbildning, grundläggande konstundervisning, utbildning som avses i lagen om fritt bildningsarbete samt museer och scenkonst under de kommande åren, dels att säkerställa en rättvis fördelning av statsandelsfinansieringen. Således tryggar propositionen bland annat likvärdiga möjligheter för olika läroanstaltsformer inom fritt bildningsarbete att ordna utbildning.

Avslutningsvis

Enligt propositionen innebär det faktum att de priser per enhet som ligger till grund för finansieringen inte justeras på basis av kostnaderna för 2020 att finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten och det fria bildningsarbetet ökar med sammanlagt 4,39 miljoner euro 2023. När kostnaderna för finansåret 2019 används i enlighet med propositionen görs indexhöjningar i kostnadsbasen från 2019 till 2023 och 2024. Indexjusteringen från 2019 till 2023 är 11,6 procent.

Även om de priser per enhet som beräknas på basis av 2021 års kostnads- och prestationsuppgifter ännu inte är kända, kan man redan nu bedöma att coronapandemins konsekvenser för den verksamhet som omfattas av propositionen har varit betydande även 2021. Därför är uppgifterna om kostnaderna och prestationerna för 2021 inte heller användbara som grund för finansieringen för 2024. Utskottet anser således att det är motiverat och ändamålsenligt att också de priser per

Betänkande KuUB 16/2022 rd

enhet som fastställs för finansåret 2024 baserar sig på uppgifterna om kostnaderna och prestationerna för 2019.

Kulturutskottet anser det vara viktigt att det tryggas en tillräcklig finansiering för att de lagstadgade uppgifterna ska kunna fullgöras. Därför finns det skäl att följa vilka konsekvenser de föreslagna temporära ändringarna av bestämmelserna har för olika aktörer.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 158/2022 rd utan ändringar.

Helsingfors 10.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Ville Valkonen saml
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.